

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. lapkričio 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Gedimino Sagačio ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **trečiojo asmens uždarnosios akcinės bendrovės „VILMSTATA“ ir atsakovės valstybės įmonės Turto banko** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. birželio 26 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „HSC Baltic“ ieškinį atsakovei valstybės įmonei Turto bankui dėl perkančiosios organizacijos sprendimo panaikinimo, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, uždaroji akcinė bendrovė „Ulikas“, uždaroji akcinė bendrovė „HSC Statyba“, uždaroji akcinė bendrovė „VILMSTATA“, išvadą teikianti institucija Viešųjų pirkimų tarnyba.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl viešųjų pirkimų teisės normų, reglamentuojančių tiekėjų atitikti kvalifikacijos reikalavimus bei tiekėjų pasiūlymų vertinimą įvykus tiekėjo reorganizacijai, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė UAB „HSC Baltic“ prašė pripažinti neteisėtu ir panaikinti atsakovės VI Turto banko (toliau – ir atsakovė, perkančioji organizacija) 2022 m. gruodžio 27 d. sprendimą atmesti ieškovės bei UAB „Ulikas“ pasiūlymą supaprastintame atviro darbų pirkimo konkurse „VP670 Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato antžeminės stovėjimo aikštelės statybos darbų ir darbo projekto parengimo pirkimas“ Nr. 611218 (toliau – ir Pirkimas).
3. Ieškovė nurodė, kad kartu su jungtinės veiklos partnere UAB „Ulikas“, veidamos kaip ūkio subjektų grupė, 2022 m. liepos 29 d. pateikė pasiūlymą Pirkime. Atsakovės 2022 m. rugsėjo 22 d. sprendimu dėl Pirkimo dalyvių pasiūlymų eilės sudarymo ir Pirkimo laimėtojo paskelbimo ieškovės ir UAB „Ulikas“ pasiūlymas pripažintas laimėtoju. Ieškovė 2022 m. lapkričio 17 d. įvykdė atskyrimo procedūrą, šios metu dalis jos turto, su juo susijusių įsipareigojimų bei nuosavo kapitalo buvo atskirti ir perkelti į įkurtą naują bendrovę – UAB „HSC Statyba“.
4. Atsakovė 2022 m. gruodžio 27 d. priėmė sprendimą atmesti ieškovės ir UAB „Ulikas“ pasiūlymą, motyvuodama tuo, kad ieškovė atskyrimo procedūros metu neteko darbuotojų, kurių kvalifikacija rėmėsi Pirkimo dokumentuose, siekdama atitikti Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimą (būsimos sutarties vykdymui turėti bent 1 (vieną) ypatingo statinio statybos darbų vadovą, turintį atitinkamą kvalifikaciją ir patirtį). Ieškovė 2023 m. sausio 3 d. pateikė ikiteisminę pretenziją, nurodydama, kad po atskyrimo jos darbuotojai dirba keliems darbdaviams, t. y. tiek ieškovei, tiek trečiajam asmeniui UAB „HSC Statyba“. Atsakovė 2023 m. sausio 12 d. pateikė atsakymą į pretenziją, kuriame sutiko su ieškovės nurodytomis aplinkybėmis, bet patikslino, kad pačios ieškovės kvalifikacija nebeatitinka Pirkimo sąlygų 6.1.1 punkto (dėl reikalaujamos įmonės profesinės patirties), 6.1.2 punkto (dėl reikalaujamos specialistų patirties) bei 6.2 punkto (lentelės 5.3.1 punkto) (dėl reikalavimo turėti aplinkos apsaugos vadybos sistemą), nes visa ieškovės turėta profesinė patirtis ir (ar) aplinkos apsaugos vadybos sistema po atskyrimo buvo perleistos trečiajam asmeniui UAB „HSC Statyba“. Ieškovė 2023 m. sausio 19 d. pretenzijoje nurodė nesutikimo su atsakovės argumentais motyvus, be kita ko, prašė atsakovės įvertinti UAB „Ulikas“ kvalifikaciją ir (ar) leisti pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę – UAB „HSC Statyba“. Atsakovė 2023 m. sausio 31 d. nutarė atmesti ieškovės pretenziją, pažymėdama, kad: ieškovės kvalifikacija atitiko Pirkimo reikalavimus, tačiau po atskyrimo kvalifikaciją įgijo trečiasis asmuo UAB „HSC Statyba“, todėl pati ieškovė nebeatitinka Pirkimo sąlygų 6.1.1 punkto; ieškovė nebegali remtis pas ją dirbančių specialistų turima profesine patirtimi, siekdama atitikti Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimą, nes tokią teisę po atskyrimo turi tik trečiasis asmuo UAB „HSC Statyba“, atsakovė neturi teisės leisti ieškovei Pirkimo procedūrų metu remtis jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ turima kvalifikacija ir (ar) pasitelkti naują partnerę UAB „HSC Statyba“, nes toks veiksmas būtų kvalifikuojamas kaip draudžiamas pasiūlymo esmės keitimas.
5. Ieškovė nurodė, kad ji sutinka, jog po atskyrimo procedūros ji neatitinka Pirkimo sąlygų 6.1.1 punkte nustatyto reikalavimo dėl reikalaujamos profesinės patirties, tačiau nesutinka su kitais atsakovės pasiūlymu atmetimo motyvais. Ieškovė įsitikinusi, kad ji atitinka Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto kvalifikacijos reikalavimą, nes turi du darbuotojus – A. C. ir S. B., kurie atitinka Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimą ir dėl jų yra pateikti įrodymai. Ieškovė teigė, kad ji turi jos vardu išduotą aplinkos apsaugos vadybos sistemos sertifikatą, todėl atitinka ir Pirkimo sąlygų 6.2 punkto (lentelės 5.3.1 punkto) reikalavimą.
6. Ieškovės vertinimu, atsakovė, nustačiusi, kad ieškovė nebeatitinka Pirkimo sąlygų reikalavimo dėl įmonės profesinės patirties, turėjo įvertinti ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikaciją, kuri atitinka Pirkimo sąlygų 6.1.1, 6.1.2 bei 6.2 punktų reikalavimus. Ieškovei taip pat turėjo būti sudaryta galimybė pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę UAB „HSC Statyba“. Atsakovė, sudariusi ieškovei galimybę Pirkime pasitelkti atskyrimo metu įsteigtą naują subjektą, nepažeistų viešųjų pirkimų principų, kadangi Lietuvos Respublikos viešųjų

pirkimų įstatyme (toliau – VPI) *expressis verbis* (aiškiais žodžiais, tiesiogiai) įtvirtinta teisė pakeisti viešojo pirkimo sutarties šalį sutarties vykdymo metu dėl atskyrimo (VPI 89 straipsnio 1 dalies 4 punkto b dalis).

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. balandžio 11 d. sprendimu ieškinį patenkino – panaikino atsakovės 2022 m. gruodžio 27 d. sprendimą; priteisė iš atsakovės ieškovei 6064,82 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ir 1128 Eur žyminį mokestį.
8. Teismas sutiko su ieškovės pozicija, kad teisė remtis specialistų atestacija bei jų turima profesine patirtimi priklauso ne nuo pačių atskyrimo sąlygų, o nuo to, ar ieškovė ir nurodytus specialistus sieja atitinkamas teisinis santykis. Nustatęs, kad specialistai dirba pas ieškovę darbo santykių pagrindais, teismas padarė išvadą, jog ieškovė turi teisę remtis specialistų profesine patirtimi, o atsakovės sprendimas atmesti pasiūlymą dėl ieškovės neatitikties Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimui yra neteisėtas.
9. Teismas nustatė, kad byloje nėra duomenų, patvirtinančių, jog ieškovė dėl atskyrimo proceso neteko turėto aplinkos apsaugos vadybos sistemos sertifikato, kuris buvo išduotas ieškovės vardu, todėl nusprendė, kad ieškovė atitinka Pirkimo sąlygų 6.2 punkto (lentelės 5.3.1 punkto) reikalavimą.
10. Teismas nurodė, kad atsakovė, nustačiusi, jog ieškovė neatitinka Pirkimo sąlygų reikalavimų, turėjo vertinti ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikaciją. Taip pat, teismo vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad UAB „Ulikas“ buvo jungtinės veiklos partnerė nuo pat Pirkimo pradžios, o poreikis įvertinti trečiojo asmens UAB „Ulikas“ kvalifikaciją kilo dėl ieškovės struktūrinių pokyčių, UAB „Ulikas“ kvalifikacija gali ir turi būti vertinama papildomai (naujai). Teismas nurodė, kad tokios pozicijos laikomasi kasacinio teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012).
11. Teismas konstatavo, kad atsakovei nusprendus, jog po atskyrimo proceso ieškovės ir UAB „Ulikas“ kvalifikacija neatitinka Pirkimo sąlygų, ieškovei turėjo būti sudaryta galimybė pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę UAB „HSC Statyba“. Teismas pažymėjo, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-359/2012 išaiškinta, jog reorganizuojamas tiekėjas turi galimybę toliau dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose, jeigu po reorganizacijos atitinka kvalifikacijos reikalavimus. Šiuo atveju įvyko ieškovės atskyrimo procesas pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 71 straipsnio 2 dalies nuostatas, todėl Pirkime pasitelkiant atskyrimo metu įsteigtą naują subjektą nebūtų pažeidžiami viešųjų pirkimų principai, remiantis VPI 89 straipsnio 1 dalies 4 punkto b dalimi, leidžiančia pakeisti viešojo pirkimo sutarties šalį sutarties vykdymo metu dėl atskyrimo. Teismas nurodė, kad UAB „HSC Statyba“ pateikė sutikinimą būti jungtinės veiklos partnere Pirkime, šis sutikimas buvo pateiktas perkančiajai organizacijai su pretenzija. Teismas nusprendė, kad atsakovė turėjo leisti ieškovei pasitelkti UAB „HSC Statyba“ kaip papildomą jungtinės veiklos partnerę, kuri būtų solidariai atsakinga už sutarties vykdymą.
12. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad atsakovė nėra priėmusi galutinio įvertinimo dėl ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ ir (ar) UAB „HSC Statyba“ (ne)atitikties kvalifikacijos reikalavimams, todėl teismas nesprendė klausimo dėl trečiųjų asmenų UAB „Ulikas“ ir UAB „HSC Statyba“ (ne)atitikties Pirkimo sąlygų reikalavimams.
13. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės VI Turto banko apeliacinį skundą, 2023 m. birželio 26 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. sprendimą paliko nepakeistą. Priteisė iš atsakovės VI Turto banko 2214,30 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo ieškovei UAB „HSC Baltic“.
14. Atsižvelgdama į tai, kad pasiūlyme nurodyti specialistai A. C. bei S. B. tiek pasiūlymo pateikimo metu, tiek po ieškovės atskyrimo procedūros dirba pas ieškovę ir turi reikiamą kvalifikaciją bei profesinę patirtį, teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, jog perkančiosios organizacijos sprendimas atmesti pasiūlymą dėl ieškovės neatitikties Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto kvalifikacijos reikalavimui neteisėtas.
15. Kolegija nurodė, kad nors ieškovės atskyrimo sąlygos ir nustatė, jog po ieškovės atskyrimo trečiajam asmeniui UAB „HSC Statyba“ bus perduotos ieškovės aplinkos apsaugos vadybos sistemos, kartu su pasiūlymu pateiktas sertifikatas yra išduotas ieškovės vardu ir galioja. Atsižvelgdama į tai, kad kartu su pasiūlymu pateiktas ieškovės vardu išduotas sertifikatas ISO 14001:2015 (sertifikato Nr. LT005748) galioja, kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo išvada, jog ieškovė atitinka Pirkimo sąlygų 6.2 punkto (lentelės 5.3.1 punkto) reikalavimą, yra pagrįsta.
16. Kolegija pažymėjo, kad nors Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinės bylos Nr. 3K-3-359/2012 ir nagrinėjamos bylos faktinės aplinkybės nevisiškai sutampa, tačiau Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012 suformuluoti bendro pobūdžio išaiškinimai, kad draudimas toliau dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose reorganizuotam tiekėjui neatitiktų tiekėjo pasikeitimo viešojo pirkimo procedūrose ar vykdančios viešojo pirkimo sutartį ribojimų siekiamų tikslų, o dėl objektyvių aplinkybių (reorganizacijos) yra leidžiami tam tikri pasiūlymo pakeitimai, yra aktualūs ir pritaikomi nagrinėjamai situacijai.
17. Kolegija nusprendė, kad tiekėjo pakeitimas dėl reorganizacijos galimas ne tik pirkimo sutarčių vykdymo, bet ir kitų pirkimo procedūrų metu. Teisėjų kolegija vertino, kad, viešųjų pirkimų procedūrų metu atskyrimo būdu reorganizavus tiekėją, tiekėjui gali būti leidžiama pirkimo procedūrose pasitelkti naują subjektą, atsiradusį po tiekėjo reorganizavimo, jeigu šis ūkio subjektas atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus ir jo tolesnis dalyvavimas pirkimo procedūrose neįsiekia kitų pirkimo dalyvių konkurencinės padėties. Dėl reorganizavimo procedūrų taip pat kai kurie pasiūlymo aspektai gali būti keičiami, jei toks keitimas neprieštarauja viešųjų pirkimų principams, yra pagrįstas objektyviomis priežastimis, susijusiomis su reorganizavimu, ir nelemia situacijos, kai pirkimo sąlygų neatitinkantis pasiūlymas keičiamas iš esmės, t. y. iš pirkimo sąlygų neatitinkančio tampa jas atitinkantis.
18. Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad atsakovė turėjo prašyti pateikti ir vertinti ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus, o tokia situacija nelaikytina pasiūlymo keitimu iš esmės. Pirkimo procedūrų metu ieškovė ir UAB „Ulikas“ neteikė duomenų apie UAB „Ulikas“ atitiktį kvalifikacijos reikalavimams, kadangi atskyrimo procedūra tuo metu ir iki sprendimo dėl Pirkimo laimėtojo paskelbimo dar nebuvo užbaigta, o Pirkimo sąlygose nustatyti reikalavimus atitiko UAB „HSC Baltic“. Taigi papildomų duomenų apie UAB „Ulikas“ kvalifikaciją pateikimą lėmė objektyvi priežastis – įvykusi ieškovės reorganizacija. Perkančiajai organizacijai nustačius, jog UAB „Ulikas“ neatitinka Pirkimo sąlygose nustatytų kvalifikacijos reikalavimų, ieškovei turėjo būti leista pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę – UAB „HSC Statyba“ ir įvertinti jos atitiktį kvalifikacijos reikalavimams. Be to, naujos jungtinės veiklos partnerės tolesnis dalyvavimas Pirkimo procedūrose neįsiekia kitų pirkimo dalyvių konkurencinės padėties ir nepažeidžia viešųjų pirkimų principų, kadangi ieškovės ir trečiojo asmens UAB „HSC Statyba“ bendra kvalifikacija ir patirtis faktiškai atitinka ieškovės kvalifikaciją bei iki atskyrimo buvusią patirtį, nurodytą pasiūlyme.
19. Teisėjų kolegija atmėtė atsakovės argumentą, kad pirmosios instancijos teismas negalėjo tenkinti ieškovės reikalavimų dėl to, jog ieškovė nesilaikė pažeistų teisių gynimo tvarkos, t. y. kartu su pretenzija nepateikė nė vieno kvalifikaciją įrodančio dokumento ar pakeistos jungtinės veiklos sutarties. Teisėjų kolegija nustatė, kad ieškovė 2023 m. sausio 19 d. pretenzijoje prašė įvertinti UAB „HSC Baltic“ bei UAB „Ulikas“ kvalifikacijos atitiktį kartu ir (ar) leisti pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę UAB „HSC Statyba“ ir, nelaukdama atsakovės atsakymo,

2023 m. sausio 24 d. pateikė papildomus dokumentus, susijusius su UAB „Ulikas“ kvalifikacija.

20. Teisėjų kolegija nurodė nevertinanti argumentų, susijusių su UAB „Ulikas“ ir (ar) UAB „HSC Statyba“ kvalifikacija, nes perkančioji organizacija dėl jų nėra priėmusi sprendimo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

21. Trečiasis asmuo UAB „VILMSTATA“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. sprendimą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 26 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – atmesti ieškovės UAB „HSC Baltic“ ieškinį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 21.1. Ieškovė UAB „HSC Baltic“ atskyrimo metu perdavusi atskyrimo sąlygose nurodytą turtą, gamybinius ir profesinius išteklius bei patirtį trečiajam asmeniui UAB „HSC Statyba“, nuo atskyrimo pabaigos neturi teisės remsis iki atskyrimo deklaruotais gamybiniais, profesiniais (įskaitant ir darbuotojus) pajėgumais ir patirtimi. Atskyrimo teisinė esmė ir pasekmė – atskyrimo sąlygose nurodyto turto ir pajėgumų bei patirties perdavimas įsteigiam naujam subjektui ir perleisto turto, pajėgumo ir patirties negrįžtamas, neatšaukiamas ir besąlyginis atidavimas.
- 21.2. Draudimas pasitelkti pasiūlyme neišviešintą ūkio subjektą yra universalus, absoliutus, besąlyginis ir nenustato jokių taikymo išimčių.
- 21.3. Ieškovė nei su pretenzija, nei ieškinyje nepateikė jokių įrodymų, kad ji kartu su UAB „HSC Statyba“ ir (ar) kartu su UAB „Ulikas“ atitinka Pirkimo sąlygas. Toks elgesys neatitinka formuojamos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, pagal kurią, skundžiant neteisėtą perkančiosios organizacijos sprendimą, pretenzijoje nepakanka nurodyti netinkamą VPĮ nuostatų taikymą, bet kartu būtina realiai ginti savo teisę – pateikti kvalifikaciją įrodančius dokumentus, nors jų perkančioji organizacija pateikti neprašė.
- 21.4. VPĮ 89 straipsnis gali būti taikomas tik tada, kai ginčo objektas yra viešojo pirkimo sutarties keitimas jos galiojimo laikotarpiu. VPĮ 89 straipsnis yra *lex specialis* (specialusis įstatymas), todėl negalima šio straipsnio taikymo analogija nagrinėjamoje byloje.
22. Atsakovė VĮ Turto bankas pateikė atsiliepimą į trečiojo asmens UAB „VILMSTATA“ kasacinį skundą, kuriame nurodė, kad su kasaciniu skundu sutinka.
23. Atsakovė VĮ Turto bankas kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. sprendimą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 26 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškovės UAB „HSC Baltic“ ieškinį atmesti ir priteisti iš ieškovės atsakovės naudas visų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 23.1. Ieškovės pasiūlymas neatitinka Pirkimo sąlygų 6.1.1 punkto reikalavimų. Leidimas tenkinti kiekvieną iš alternatyvių reikalavimų (tiek dėl UAB „Ulikas“ kvalifikacijos tikrinimo, tiek dėl naujo subjekto UAB „HSC Baltic“ pasitelkimo jungtinės veiklos sutarties keitimo) reikštų leidimą atlikti neleistiną pasiūlymo keitimą, dėl kurio pirkimo dokumentų reikalavimų neatitinkantis pasiūlymas taptų atitinkantis pirkimo dokumentų reikalavimus. Teisinės reikšmės neturimai, dėl kokių priežasčių tiekėjo pasiūlymas tapo neatitinkantis pirkimo sąlygų reikalavimų (dėl objektyvių ar subjektyvių priežasčių, dėl atskyrimo, reorganizacijos ar kitų aplinkybių).
- 23.2. UAB „Ulikas“ kvalifikacijos duomenys nebuvo išviešinti Pirkimo procedūrų metu. UAB „HSC Baltic“ atskyrimas *per se* (savime) negali turėti jokios įtakos UAB „Ulikas“ kvalifikacijos dokumentų pateikimui ir vertinimui.
- 23.3. Ieškinyje nurodytus UAB „Ulikas“ dokumentus ieškovė pirmą kartą pateikė tik papildomu 2023 m. sausio 24 d. prašymu po 2023 m. sausio 19 d. pretenzijos Nr. 2 pateikimo, be to, aplinkos apsaugos vadybos sistemos sertifikatas pateiktas dar vėliau – tik teisminiam sprendimui kartu su 2023 m. vasario 7 d. ieškiniu. Ieškovė prašė patenkinti alternatyvius reikalavimus, tačiau kartu su pretenzija nepateikė nė vieno kvalifikaciją įrodančio dokumento ar pakeistos jungtinės veiklos sutarties, t. y. realiai negynė savo pažeistos teisės.
- 23.4. VPĮ 89 straipsnio normos reglamentuoja pirkimo sutarties keitimą ir kaip *lex specialis* negali būti taikomos pagal analogiją pirkimo procedūros vykdymo santykiams. Be to, jeigu pirkimo sutartis būtų sudaryta su tiekėju, tai tinkamas VPĮ 89 straipsnio 1 dalies 4 punkto b papunkčio nuostatų taikymas konkrečioje atskyrimo situacijoje galėtų būti siejamas tik su UAB „HSC Baltic“ keitimu į visas teises ir pareigas (ar jų dalį) perėmusią UAB „HSC Statyba“, o ne su papildomu šios bendrovės pasitelkimu.
- 23.5. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012 išnagrinėto ginčo ir nagrinėjamos bylos *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) nesutampa. Ieškovės nurodytame Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2016 m. gegužės 24 d. prejudiciniame sprendime byloje C-396/14 taip pat analizuojama kitokia faktinė situacija.
- 23.6. VĮ Turto banko motyvai dėl ieškovės pasiūlymo atmetimo ir neatitikties Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimams yra susiję su galėjimu remsis konkrečiais dokumentais ir duomenimis, patvirtinančiais specialistų patirtį. Ieškovė nuo 2022 m. lapkričio 17 d. prarado teisę remsis konkrečiais įrodymais (pažymomis, sutartimis, aktais, įsakymais ir pan.), todėl nurodyti specialistai gali dirbti abiejose įmonėse, tačiau tik viena iš jų (UAB „HSC Statyba“) gali remsis perduotais dokumentais, įrodinėdama savo specialistų patirtį. Situacija, susijusi su ieškovei išduotu sertifikatu, yra tokia pati. Ieškovės vardu išduotas ISO 14001:2015 sertifikatas Nr. LT005748 dėl aplinkos apsaugos vadybos sistemos pagal atskyrimo sąlygas perduotas kitam subjektui – UAB „HSC Statyba“. Ieškovės nurodyta aplinkybė, kad sertifikatas buvo išduotas ieškovei, nereiškia, kad nuo 2022 m. lapkričio 17 d. ieškovė išsaugojo teisę naudotis šiuo dokumentu ir jos pasiūlymas atitinka Pirkimo sąlygų 6.2 punkto reikalavimus.
24. Trečiasis asmuo UAB „VILMSTATA“ pateikė prisidėjimą prie atsakovės VĮ Turto banko kasacinio skundo.
25. Ieškovė UAB „HSC Baltic“ atsiliepimais į kasacinius skundus prašo kasacinius skundus atmesti kaip nepagrįstus ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 23 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimuose nurodomi šie argumentai:
- 25.1. Ieškovės teisė remsis A. C. ir S. B. atestacija bei jų turima profesine patirtimi ir dokumentacija priklauso nuo to, ar ieškovė bei minimus specialistus sieja atitinkamas teisinis santykis (darbo santykiai, jungtinė veikla, subtiekimas, ketinimas įdarbinti, kt.). Nėra ginčo, jog pas ieškovę specialistai A. C. ir S. B. dirba darbo santykių pagrindais, todėl ieškovė turi teisę remsis savo vidiniais resursais (darbuotojais). Be to, vien tai, kad ieškovės dokumentacija yra perduota trečiajam asmeniui UAB „HSC Statyba“, nereiškia, jog darbuotojai, dirbdami pas vieną ar kelis darbdavius, negali naudotis savo profesinės patirties dokumentacija. Atskyrimo sąlygomis nebuvo uždrausta ar atimta teisė darbuotojams pateikti turimą kvalifikacijos dokumentaciją bet kuriai įmonei.
- 25.2. Po atskyrimo ieškovės veikla nenutrūko, atitinkamai galioja ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos atestatas. UAB „Bureau Veritas Lit“ patvirtino, kad ieškovė UAB „HSC Baltic“ turi galiojančius ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 bei ISO 45001:2018 sertifikatus ir UAB „HSC Baltic“ atskyrimo procedūra nepadarė įtakos šių sertifikatų galiojimui.
- 25.3. Ieškovei pirmą kartą tapo žinoma tai, jog atsakovė laiko ieškovę netekusią iš esmės visos kvalifikacijos ir aplinkos apsaugos standartų, tik 2023 m. sausio 12 d., kai atsakovė patikslino pasiūlymo atmetimo sprendimo motyvus. Ieškovė 2023 m. sausio 19 d. pareiškė pretenziją, kuria nedelsdama suformulavo prašymą dėl esamos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikacijos vertinimo ir (ar) leidimo

pasitelkti UAB „HSC Statyba“ kaip papildomą partnerę. Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012, taip pat Akcinių bendrovių įstatymo 71 straipsnio 2 dalimi, įvykus atskyrimo procedūrai (reorganizavimo padalijimo būdu), turėjo būti sprendžiama dėl ieškovės tolimesnių galimybių tęsti dalyvavimą Pirkime.

- 25.4. Tiekėjo pasikeitimas dėl įvairių objektyvių priežasčių, tiek keičiant pradinį tiekėją kitu ar pasitelkiant naujus jungtinės veiklos partnerius, yra galimas tiek viešojo pirkimo procedūros metu, tiek sutarčių vykdymo etape (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012; 2017 m. vasario 14 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-7-23-248/2017; Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2016 m. gegužės 24 d. sprendimą byloje C-396/14).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl tiekėjo teisės remtis darbuotojų, dirbančių keliems darbdaviams, patirtimi

26. Perkančioji organizacija privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, todėl ji turi teisę skelbime apie pirkimą ar kituose pirkimo dokumentuose nustatyti būtinus kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus ir šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus ar informaciją. Perkančiosios organizacijos nustatyti kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimai negali dirbtinai riboti konkurencijos, turi būti proporcingi ir susiję su pirkimo objektu, tikslūs ir aiškūs. Tikrinant tiekėjų kvalifikaciją, pasirinktinai atsižvelgiama į jų: 1) teisę verstis atitinkama veikla; 2) finansinį ir ekonominį pajėgumą; 3) techninį ir profesinį pajėgumą (VPĮ 47 straipsnio 1 dalis). Tikrindama tiekėjo techninį ir profesinį pajėgumą, perkančioji organizacija gali reikalauti žmogiškųjų ir techninių išteklių bei patirties, kurie reikalingi pirkimo sutarčiai įvykdyti pagal pirkimo dokumentuose pirkimo objektui nustatytus kokybės reikalavimus (VPĮ 47 straipsnio 6 dalis).
27. Įgyvendindama VPĮ 47 straipsnyje nustatytą pareigą įsitikinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, perkančioji organizacija nustato būtinus tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus. Pirkimo dokumentuose nustatyti kvalifikacijos reikalavimai turi būti susiję su pirkimo objektu, aiškūs, tikslūs, proporcingi ir nepažeidžiantys viešųjų pirkimų principų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-469/2023, 28–30 punktai). Remiantis VPĮ 47 straipsniu, perkančioji organizacija viešojo pirkimo dokumentuose nurodo ne tik tiekėjams keliamus kvalifikacijos reikalavimus, bet ir šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus.
28. Nagrinėjamu atveju Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkte perkančioji organizacija nustatė reikalavimą tiekėjų kvalifikacijai – sutarčiai vykdyti turėti bent 1 (vieną) ypatingo statinio (statinių grupę – negyvenamieji pastatai) statybos darbų vadovą, turintį teisę eiti ypatingo statinio statybos vadovo pareigas, kuris per pastaruosius 5 metus iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos turi būti vadovavęs (ėjęs statinio statybos vadovo pareigas) bent 1 (vieno) baigto naujo statinio statybos ar statinio rekonstravimo darbams, kurių objektas buvo negyvenamosios paskirties statiniais (statinių kategorija – ypatingi statiniai, statinių grupė – negyvenamieji pastatai). Perkančioji organizacija taip pat nurodė, kad atitiktis šiam kvalifikacijos reikalavimui įrodoma pateikiant informaciją apie siūlomus statybos darbų vadovus, kiekvieno specialisto darbų teikimo tiekėjui teisinę formą (darbo sutartis, ketinimų protokolai ar kt.), galiojantį atestatą ar kitą lygiavertį dokumentą, suteikiantį teisę eiti ypatingo statinio statybos vadovo pareigas, taip pat užsakovų pažymą, patvirtinančią sėkmingą specialisto vadovavimą naujo statinio statybos arba statinio rekonstravimo darbams.
29. Pagal ieškovės atskyrimo sąlygų 3 priedo 3 punkto d dalį, naujai bendrovei „HSC Statyba“ po atskyrimo perduotos nuo pradinės bendrovės „HSC Baltic“ veiklos pradžios iki atskyrimo dienos išduotos užsakovų pažymos apie įvykdytas viešojo pirkimo ar kitas sutartis, statybos proceso dokumentai, ataskaitos ir kita dokumentacija, kuri aktuali bendrovės įvyto ir perduodamo finansinio ir ekonominio pajėgumo, techninio bei profesinio pajėgumo bei kitų rodiklių pagrindimui bei įrodymui viešuosiuose pirkimuose ir (arba) kituose projektuose.
30. Byloje nėra ginčo, kad UAB „HSC Baltic“ darbuotoja A. C. bei S. B., atitinkantys perkančiosios organizacijos nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, po ieškovės reorganizacijos dirba keliems darbdaviams, t. y. tiek ieškovei, tiek po reorganizacijos įsteigtai UAB „HSC Statyba“. Perkančiosios organizacijos vertinimu, remiantis atskyrimo sąlygų 3 priedo 3 punkto d dalimi, šių specialistų atitiktį nustatytam reikalavimui pagrindžiantys dokumentai buvo perduoti naujai įsteigtai UAB „HSC Statyba“, todėl ieškovė negali remtis šių specialistų kvalifikacija. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai atmetė šiuos atsakovės argumentus, nurodydami, kad nustatant, ar ieškovė gali remtis šių specialistų patirtimi, esminę reikšmę turi ieškovė ir specialistus siejantis teisinis ryšys, kuris nagrinėjamoje byloje yra nustatytas ir neginčijamas.
31. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas formuoja nuoseklią praktiką, kad tiekėjo kvalifikacija – tai objektyvi kategorija, kuri žymi tam tikrų praeities (pvz., veiklos pelningumas) ar dabarties (pvz., įmonėje dirbančių darbuotojų kompetencija) faktų egzistavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-231/2011). Tuo tarpu tiekėjų kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai – tik juridinio fakto patvirtinimo šaltinis, todėl ne konkretūs dokumentai lemia kvalifikacijos turėjimą. Reikalavimas pateikti atitinkamą kvalifikaciją pagrindžiantį dokumentą svarbus tiek, kiek jis padeda perkančiajai organizacijai patikrinti ir įsitikinti tiekėjų kvalifikacijos atitiktimi pirkimo sąlygose keliamiems reikalavimams (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-158/2011; 2012 m. birželio 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-280/2012; 2013 m. vasario 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-43/2013).
32. Be kita ko, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje pripažįstama, kad vienas iš būdų tiekėjui užtikrinti kvalifikacijos atitiktį pirkimo sąlygose keliamiems reikalavimams – įdarbinti perkančiosios organizacijos reikalaujamą kvalifikaciją turintį darbuotoją. Vis dėlto kadangi viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas lemia, kad tiekėjas dalyvaudamas viešajame pirkime nežino, ar jo pasiūlymas bus išrinktas laimėjusiu, todėl kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad iki tiekėjo pripažinimo pirkimo laimėtoju nebūtina įdarbinti pasitelkiamą asmenį; tuomet tiekėjo atitiktis nurodytiems kvalifikacijos reikalavimams įrodyti pakanka sudaryti preliminarų dvišalį susitarimą dėl teisiinių santykių sukūrimo, o tarp tiekėjo ir įdarbinsimo darbuotojo susiklosto kvazisubteikimo teisiniai santykiai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 7 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-475/2014; 2015 m. spalio 16 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-554-690/2015).
33. Taigi, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, tiekėjas, grįždamas atitiktį kvalifikacijos reikalavimams (įrodinėdamas profesinį pajėgumą), turi pateikti įrodymus, pagrindžiančius jam priėmusių specialistų išteklius, kurie bus pasitelkiami pirkimo sutarčiai įvykdyti, tačiau tiekėjo ir jo pasitelktų asmenų teisinio ryšio forma gali būti įvairi (darbo sutartis, paslaugų sutartis ir (ar) kt.). Teisėjų kolegija pažymi, kad įstatyme nėra nustatyta apribojimų tiekėjui pasitelkti specialistą, dirbantį kitam darbdaviui ir (ar) turintį profesinius teisinius santykius su kitais subjektais, todėl aplinkybė, kad tiekėjo pasitelktas specialistas dirba keliems darbdaviams, neturi įtakos sprendžiant dėl konkretaus tiekėjo, pasitelkusio tokį specialistą, atitikties kvalifikacijos reikalavimams. Atsižvelgiant į tai, atmesnini atsakovės argumentai, jog tik viena įmonė (ieškovė arba UAB „HSC Statyba“) gali remtis šių specialistų patirtimi.

34. Be to, kadangi konkrečių specialistų kvalifikacija (atestatai, išsilavinimas, jų turima patirtis ir kt.) taip pat yra objektyvi kategorija, todėl konkretaus specialisto kvalifikacijos egzistavimui teisinės reikšmės neturi tokios aplinkybės kaip jo darbdavio reorganizavimas ir (ar) darbdaviui priklausančių dokumentų, patvirtinančių specialisto dalyvavimą tam tikruose projektuose, perdavimas po reorganizavimo įsteigta įmonei.
35. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismai, nagrinėjamoje byloje nustatę, jog ieškovės ir jos darbuotojų A. C. bei S. B. teisiniai santykiai dėl reorganizavimo nenutrūko, pagrįstai nusprendė, jog ieškovė atitinka Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimus.

Dėl ieškovės atitikties Pirkimo sąlygų 6.2 punktui

36. Perkančioji organizacija gali reikalauti, kad tiekėjas pateiktų nepriklausomos įstaigos išduotą sertifikatą, patvirtinantį, kad jis laikosi tam tikrų kokybės vadybos sistemos standartų, įskaitant ir prienamumo neįgaliesiems standartus (VPĮ 48 straipsnio 1 dalis). Jeigu perkančioji organizacija reikalauja pateikti nepriklausomų įstaigų išduotus sertifikatus, patvirtinančius, kad tiekėjas laikosi tam tikrų aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų, ji pirkimo dokumentuose turi nurodyti Europos Sąjungos aplinkos apsaugos vadybos ir audito sistemą (angl. *Eco-Management and Audit Scheme* EMAS) arba kitas aplinkos apsaugos vadybos sistemas, pripažįstamas pagal 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriškojo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB (OI 2009 L 342, p. 1), 45 straipsnį, arba kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautiniais standartais, kuriuos yra patvirtinusios sertifikavimo įstaigos, atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus arba atitinkamus Europos ar tarptautinius sertifikavimo standartus (VPĮ 48 straipsnio 2 dalis).
37. VPĮ 48 straipsnio 1 dalyje, taip pat ir 2 dalyje nurodyti kvalifikacijos reikalavimai turi būti nustatomi bei jų teisėtumas vertinamas sistemškai taikant VPĮ 47 straipsnio 1 dalies nuostatas, kuriose įtvirtinta perkančiųjų organizacijų pareiga užtikrinti, kad kvalifikacijos reikalavimai dirbtinai neribotų konkurencijos, būtų proporcingi ir susiję su pirkimo objektu, tikslūs ir aiškūs. Dėl to perkančioji organizacija, kiekvieni konkrečiu atveju viešojo pirkimo dokumentuose įtvirtindama kvalifikacijos reikalavimus, susijusius su kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų laikymusi, privalo įvertinti šių reikalavimų būtinumą, reikalingumą, sąsają su pirkimo objektu bei proporcingumą pirkimo objektui (Soloveičik, D.; Šimanskis, K.; ir kt. *Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo komentaras*. Vilnius, 2020, p. 596).
38. Nagrinėjamu atveju Pirkimo sąlygų 6.2 punkte nustatytas tiekėjo kvalifikacijos reikalavimas – tiekėjas laikosi aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų. Kartu nurodyta, kad kvalifikaciją įrodantys dokumentai yra EMAS arba ISO 14001 sertifikatas, taip pat lygiavertiniai sertifikatai, išduoti kitose valstybėse narėse įsteigtų nepriklausomų įstaigų.
39. Pagal ieškovės atskyrimo sąlygų 3 priedo 3 punkto c dalį, naujai bendrovei UAB „HSC Statyba“ p atskyrimo užbaigimo perduodamos nuo bendrovės „HSC Baltic“ veiklos vykdymo pradžios iki atskyrimo dienos (per bet kuriuos atskaitinius laikotarpius) bendrovės veikloje taikytos kokybės vadybos sistemos, aplinkos apsaugos vadybos ar kitos įmonės veiklos sistemos, kaip jos yra apibūtos VPĮ 48 straipsnyje.
40. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad sertifikatas, patvirtinantis, jog ieškovė laikosi aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų, ieškovei išduotas 2021 m. spalio 26 d. ir galioja iki 2024 m. spalio 26 d. Teismų taip pat nustatyta, kad atestato galiojimą patvirtina viešai skelbiami sertifikavimo įstaigos „Bureau Veritas Lit“, išdavusios ieškovei sertifikatą, duomenys. Į bylą, be kita ko, pateikta 2023 m. kovo 13 d. UAB „Bureau Veritas Lit“ pažyma, kurioje nurodyta, kad, 2023 m. kovo 10 d. atlikus ieškovės specialųjį auditą, nustatyta, jog ieškovės įvykdyti organizaciniai pokyčiai neturėjo įtakos ieškovei išduotų sertifikatų galiojimui. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai nusprendė, kad nustatytų faktinių aplinkybių pakanka išvadai, jog ieškovė atitinka Pirkimo sąlygų 6.2 punkte nustatytus reikalavimus.
41. Teisėjų kolegija atmeta kaip nepagrįstą trečiojo asmens UAB „VILMSTATA“ argumentą, kad nagrinėjamu atveju, įvykdžiusi reorganizacijos procedūrą, ieškovė negrįžtamai, neatšaukiamai ir besąlygiškai prarado teisę remtis bet kokiais turėtais gamybiniais ir profesiniais pajėgumais, įskaitant ir aplinkos apsaugos kokybės vadybos sistemas. Trečiojo asmens poziciją paneigia minėta 2023 m. kovo 13 d. sertifikavimo įstaigos „Bureau Veritas Lit“ pažyma – remiantis šios pažymos duomenimis, atlikus ieškovės aplinkos apsaugos kokybės vadybos sistemų specialųjį auditą jau po ieškovės reorganizavimo, nustatyta, kad, nepaisant įvykusių struktūrinių pokyčių, ieškovė atitinka aplinkos apsaugos kokybės vadybos standartus. Taigi, nors atskyrimo sąlygomis ieškovė perdavė aplinkos apsaugos kokybės vadybos sistemą įsteigta naujai UAB „HSC Statyba“, tačiau struktūrinių pokyčių metu buvo užtikrinta, kad atsakovės reikalaujama aplinkos apsaugos kokybės vadybos sistema ir toliau būtų taikoma ieškovės veikloje.
42. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismų išvada, jog ieškovė atitinka Pirkimo sąlygų 6.2 punkto reikalavimus, yra pagrįsta.

Dėl pirkimo laimėtojo, įvykdžiusio reorganizacijos procedūrą, pakartotinio pasiūlymo vertinimo ir teisės remtis po reorganizavimo įsteigtos naujos įmonės pajėgumais

43. Pagal VPĮ 45 straipsnio 3 dalį jeigu kandidatas ar dalyvis pateikė netikslus, neišsamius ar klaidingus dokumentus ar duomenis apie atitiktį pirkimo dokumentų reikalavimams arba šių dokumentų ar duomenų trūksta, perkančioji organizacija gali nepažeisdama lygiateisiškumo ir skaidrumo principų prašyti kandidatą ar dalyvį šiuos dokumentus ar duomenis patikslinti, papildyti arba paaiškinti per jos nustatytą protinę terminą. Pasiūlymai tikslinami, papildomi arba paaiškinami vadovaujantis Viešųjų pirkimų taisyklės nustatytais taisyklėmis. Remiantis VPĮ 45 straipsnio 3 dalimi, perkančioji organizacija gali prašyti dalyvių patikslinti, papildyti arba paaiškinti savo pasiūlymus, tačiau ji negali prašyti, siūlyti arba leisti pakeisti pasiūlymo, pateikto atviro ar riboto konkurso metu, ar galutinio pasiūlymo, pateikto konkurencinio dialogo, skelbiamų derybų, neskelbiamų derybų ar inovacijų partnerystės metu, esmės – pakeisti kainą arba padaryti kitų pakeitimų, dėl kurių pirkimo dokumentų reikalavimų neatitinkantis pasiūlymas taptų atitinkantis pirkimo dokumentų reikalavimus (VPĮ 55 straipsnio 9 dalis redakcija, galiojusi iki 2023 m. sausio 1 d.).
44. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad prašymas paaiškinti pasiūlymą negali būti skirtas ištaisyti situacijai, kai nepateikta dokumento ar informacijos, kurių reikalauja pagal pirkimo dokumentus, nes perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų; kita vertus, tam tikrais atvejais atitinkamus pasiūlymo trūkumus galima šalinti, taisant ar pildant pasiūlymą ar atskirus jo duomenis, kiek tai nelemia naujo pasiūlymo pateikimo; vadinasi, tiek naujų duomenų pateikimas, tiek pateiktų pakeitimais nėra absoliučiai neleistini, svarbiausia, kad nebūtų atlikta esminio pasiūlymo pakeitimo (*de jure* (teisiskai) nepateikta nauja oferta) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-210-469/2022, 88 punktas). *De jure* naujo pasiūlymo pateikimo kriterijaus taikymas priklauso nuo įvairių reikšmingų konkretaus atvejo aplinkybių, jų visumos vertinimo, *a fortiori* (ypač) nustatyto trūkumo turinio (pobūdžio). Taikant VPĮ 45 straipsnio 3 dalies ir 55 straipsnio 9 dalies (redakcija, galiojusi iki 2023 m. sausio 1 d.) nuostatas turi būti nustatyta, ar pasiūlyme nurodyta informacija (pateiktų duomenų visuma) akivaizdžiai suponuoja jo neatitiktį iškeltiems reikalavimams, ar ji tiesiog be papildomų tiekėjo paaiškinimų ar patikslinimų nepakankama šiai atitiktčiai nustatyti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-210-469/2022, 90 punktas).

45. Nagrinėjama atveju Pirkimo sąlygų 6.1 punktą nustatė, kad tiekėjas per paskutinius 5 metus iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos arba per laiką nuo tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu tiekėjas vykdė veiklą mažiau nei 5 metus) pagal vieną ar daugiau sutarčių yra atlikęs naujų statinių statybos darbų arba statinių rekonstravimo darbų (statinių grupė – gyvenamieji ir (arba) negyvenamieji pastatai), kurių bendra vertė ne mažesnė kaip 1 900 000 Eur be PVM, ir darbų atlikimas bei galutiniai rezultatai buvo tinkami. Tiekėjas, siekdamas pagrįsti atitiktį nurodytam reikalavimui, turi pateikti: per paskutinius 5 metus iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos arba per laiką nuo tiekėjo įregistravimo dienos (jeigu veiklą vykdoma mažiau nei 5 metus iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos) atliktų naujų statinių statybos arba statinių rekonstravimo darbų sąrašą; užsakovo pažymas, patvirtinančias, kad tiekėjo pateiktame sąraše nurodyti darbai atlikti pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus ir tinkamai užbaigti. Tiekėjas vietoj pažymų taip pat gali pateikti ir užsakovo (-ų) pasirašytus darbų perdavimo–priėmimo aktus ar kitus dokumentus, jei šiuose aktuose yra nurodyta visa informacija, kuri turi būti pažymoje.
46. Pagal Atskyrimo sąlygų 3 priedo 3 punkto b dalį, po atskyrimo UAB „HSC Statyba“ perduodamas UAB „HSCBaltic“ veiklos vykdymo pradžios iki atskyrimo dienos (per bet kuriuos atskaitinius laikotarpius) bendrovės įgytas techninis ir profesinis pajėgumas, be kita ko, kaip jis apibrėžtas VPĮ 47 straipsnio 6 dalyje bei Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakyme Nr. IS-105 „Dėl tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo“: 1) patirtis, kuri yra įgyta bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai vykstant ar įvykdžius bet kokias viešojo pirkimo sutartis ar jų dalis (tarp jų įvykdytų sutarčių teisės bei pareigos, nepatentuotos žinios bei kitas turtas ar teisės, padėjusios įvykdyti sutartis); 2) patirtis, kuri yra įgyta bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai vykstant ar įvykdžius bet kokias civilines teisės reglamentuojamas darbų, paslaugų, prekių, subrangos, jungtinės veiklos arba kitokias komercines sutartis ar jų dalis (tarp jų įvykdytų sutarčių teisės bei pareigos, nepatentuotos žinios bei kitas turtas ar teisės, padėjusios įvykdyti sutartis); 3) tiekimo grandinės valdymo bei stebėjimo sistemos, kurias bendrovė taikė veikloje; 4) bendrovės darbuotojų skaičiaus ar užmokesčio rodikliai (vidutiniai, suminiai, kt.); 5) įvykdytų darbų, suteiktų paslaugų ar tiektų prekių apyvartos rodikliai bei finansinės jų reikšmės; 6) kiti techninio ir profesinio pajėgumo ar su tuo susiję rodikliai; 7) bet kokios bendrovės įgytos žinios, profesinė patirtis ir turinės / neturinės teisės, įgytos techninio ir profesinio pajėgumo apimtini.
47. Byloje nėra ginčo, kad ieškovė UAB „HSC Baltic“ po reorganizavimo procedūros įvykdymo neatitinka Pirkimo sąlygų 6.1 punkto. Kita vertus, šalys nesutaria dėl reorganizavimo pasekmių ieškovės UAB „HSC Baltic“ ir UAB „Ulikas“ pasiūlymo vertinimui bei ieškovės teisės viešajame pirkime pasitelkti įsteigtą naują subjektą UAB „HSC Statyba“. Bylą nagrinėjusių teismų vertinimu, kadangi poreikis vertinti ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikaciją pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę UAB „HSC Statyba“ kilo dėl objektyvių priežasčių (ieškovės reorganizacijos), o ieškovės bei UAB „HSC Statyba“ bendra kvalifikacija atitinkanti reorganizavimo buvusią ieškovės kvalifikaciją, perkančioji organizacija turėjo prašyti ir vertinti tiek UAB „Ulikas“ kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus, tiek leisti ieškovei pasitelkti UAB „HSC Statyba“. Kasacinioje skunduose su tokia pozicija nesutinkama, nurodant, kad teismų išvados iš esmės reiškia draudžiamą pasiūlymo keitimą, kai pirkimo sąlygų neatitinkantis pasiūlymas keičiamas *de jure* nauju pasiūlymu.
48. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje pripažįstama, kad tik dėl pirkimo procedūrų metu tiekėjo, pateikusio pasiūlymą, reorganizavimo (prijungimo būdu prie kito ūkio subjekto) jam savaime neužkertamas kelias dalyvauti pirkimo procedūrose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012). Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad tiekėjo persitvarkymo situacija galima ne tik po, bet ir prieš viešojo pirkimo sutarties sudarymą, o ūkio subjektas, perėmęs reorganizuojamo juridinio asmens teises ir pareigas, įstoja į viešojo pirkimo procedūras (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012). Nors naujasis dalyvis perima visas ankstesniojo teises ir pareigas, tačiau jo teisinis statusas, susijęs su atitinkamu viešuoju pirkimu, nebūtinai išlieka nepakitęs, pavyzdžiui, pasikeičia naujojo tiekėjo buhalterinis balansas (veiklos nuostolingumas, pelningumas) ir pan. Dėl šių priežasčių perkančioji organizacija, pasiūlymų vertinimo metu sužinojusi apie tiekėjo reorganizavimą (prijungimo būdu), turėtų kreiptis į naująjį dalyvį ir paprašyti pateikti informaciją, patvirtinančią jo tam tikrus kvalifikacijos ar kokybinės atrankos (neteistumas, mokestinių prievolių įvykdymas ir pan.) duomenis. Tokių duomenų prašymas ir vertinimas nelaikytinas neteisėtu pakartotiniu pasiūlymo vertinimu, nes jis atliekamas dėl objektyvių priežasčių, o kitomis priemonėmis įsitikinti naujojo tiekėjo patikimumu negalima. Kita vertus, reorganizavimo procedūros įpareigoja ir patį tiekėją, jo atskirai neprašant, išvesinti šią aplinkybę ir, jei įmanoma, pateikti restruktūrizacijos pabaigos metu būsimus duomenis. Dėl to, jei, teikiant pasiūlymą, tiekėjo restruktūrizacija jau prasidėjusi, jis turėtų apie tai nurodyti savo pasiūlyme ir įtikinamai pagrįsti, kad ir po restruktūrizacijos (nors ji bus pabaigta ir vėliau) restruktūrizuotas naujasis juridinis asmuo ir jo pasiūlymas atitiks pirkimo sąlygas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-359/2012).
49. Nurodyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika suformuota byloje, kai tiekėjos reorganizavimas vyko prijungimo būdu. Teisėjų kolegija, plėtodama cituotą kasacinio teismo praktiką, nusprendžia, kad analogiški išaiškinimai taikytini ne tik tais atvejais, kai tiekėjas reorganizuojamas jungimo būdu, bet ir tada, kai reorganizavimas vykdomas skaidymo ar atskyrimo būdu. Tais atvejais, kai tiekėjas, dalyvaudamas viešojo pirkimo procedūroje, reorganizuojamas atskyrimo būdu, perkančioji organizacija turėtų kreiptis į tiekėją, siekdama išsiaiškinti, ar atlikti struktūriniai persitvarkymai turėjo įtakos tiekėjo atitiktai kvalifikacijos reikalavimams, ar dėl atliktų struktūrinių persitvarkymų keičiasi pasiūlymo turinys. Be to, tais atvejais, kai tiekėjo pasiūlymo pateikimo metu reorganizavimo procesas jau yra prasidėjęs, tiekėjas privalo šią informaciją atskleisti perkančiajai organizacijai kartu pagrįsdamas, kad ir po restruktūrizavimo užbaigimo pateiktas pasiūlymas atitiks pirkimo sąlygas. Sutiktina su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad dėl įvykusių tiekėjo struktūrinių pokyčių tokiame tiekėjui gali būti leidžiama pirkimo procedūrose pasitelkti naują subjektą, atsiradusį po tiekėjo reorganizavimo atskyrimo būdu, jeigu šio (naujo) ūkio subjekto dalyvavimas viešajame pirkime neįsiekia pirkimo dalyvių konkurencinės padėties, t. y. iš esmės nepasikeičia pirminis tiekėjo pasiūlymas taip, kad pirkimo sąlygų neatitinkantis pasiūlymas pakeičiamas į pirkimo sąlygas atitinkantį pasiūlymą.
50. Byloje nustatyta, kad ieškovės reorganizavimo procedūra pradėta 2022 m. rugsėjo 2 d., o užbaigta 2022 m. lapkričio 17 d. Ieškovė pasiūlymą pirkime pateikė 2022 m. liepos 29 d., t. y. pateikiant pasiūlymą ieškovės reorganizavimo procesas dar nebuvo pradėtas. Be to, nagrinėjama atveju pradinis ieškovės ir jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ pasiūlymas atitiko pirkimo sąlygų reikalavimus (atsakovės 2022 m. rugsėjo 22 d. sprendimu pripažintas pirkimo laimėtoju).
51. Taigi, remiantis teismų nustatytais faktinėmis aplinkybėmis bei pateiktais išaiškinimais, konstatuotina, kad perkančioji organizacija, nustačiusi ieškovės reorganizacijos faktą, turėjo įsitikinti, ar ieškovės ir UAB „Ulikas“ pateiktas pradinis pasiūlymas ir toliau atitinka pirkimo sąlygas. Atlikdama šį patikrinimą perkančioji organizacija turėjo tikrinti ir ieškovės jungtinės veiklos partnerės UAB „Ulikas“ kvalifikaciją. Be to, minėta, tiekėjui yra leidžiama pasitelkti po reorganizavimo įsteigtą naują subjektą, jei toks pasitelkimas neįsiekia tiekėjų konkurencijos, todėl perkančioji organizacija nagrinėjama atveju taip pat turėjo leisti ieškovei pasitelkti po struktūrinių pokyčių įsteigtą naują subjektą UAB „HSC Statyba“ ir iš naujo įvertinti tokio pasiūlymo atitiktį pirkimo sąlygoms. Atlikdama šį vertinimą perkančioji organizacija turėjo nustatyti, ar UAB „HSC Baltic“ ir UAB „Ulikas“ pradinis pasiūlymas dėl ieškovės atliktų struktūrinių pokyčių pasitelkiant įsteigtą naują subjektą UAB „HSC Statyba“ nėra keičiamas iš esmės ir ar tokiu keitimu nėra įsiekia tiekėjų konkurencinė padėtis.
52. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė, jog perkančiosios organizacijos sprendimas, kuriuo atsisakyta vertinti UAB „Ulikas“ kvalifikaciją ir neleista ieškovei viešajame pirkime pasitelkti UAB „HSC Statyba“ bei nevertinta šio subjekto kvalifikacija, yra neteisėtas.
53. Be kita ko, sutiktina ir su apeliacinės instancijos teismo išvada, kad ieškovė nagrinėjama atveju laikėsi pažeistų teisių gynimo tvarkos ir realiai gynė savo pažeistas teises. Teismai nustatė, kad atsakovė 2022 m. gruodžio 27 d. sprendimą atmesti ieškovės ir UAB „Ulikas“ pasiūlymą motyvavo tik tuo, kad ieškovė atskyrimo procedūros metu neteko darbuotojų, kurių kvalifikacija rėmėsi Pirkimo dokumentuose, siekdama atitikti Pirkimo sąlygų 6.1.2 punkto reikalavimą. Tik po ieškovės 2023 m. sausio 3 d. pretenzijos atsakovė 2023 m. sausio 12 d. patikslino ieškovės ir UAB „Ulikas“ pasiūlymo atmetimo motyvus. Teikdama 2023 m. sausio 19 d. pretenziją ieškovė suformulavo prašymą įvertinti UAB „Ulikas“ kvalifikaciją ir (ar) leisti pasitelkti naują jungtinės veiklos partnerę – UAB „HSC Statyba“. Ieškovė 2023 m. sausio 24 d. pateikė atsakovei papildomus dokumentus dėl UAB „Ulikas“ kvalifikacijos. Atsakovė 2023 m. sausio 31 d. nutarė atmesti ieškovės

pretenziją ir nevertinti nei UAB „Ulikas“, nei UAB „HSC Statyba“ kvalifikacijos. Šios aplinkybės patvirtina, kad dar ikiteisminėje ginčo sprendimo stadijoje ieškovė aiškiai nurodė siekiamą teisių gynimo būdą ir pateikė argumentus dėl neteisėto perkančiosios organizacijos sprendimo, todėl atsakovės argumentai, kad ieškovė realiai negynė savo pažeistų teisių, yra nepagrįsti.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų paskirstymo

54. Teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį, konstatuoja, kad pagrindo ją pakeisti kasacinio skundo argumentais nenustatyta (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 346 straipsnis, 359 straipsnio 3 dalis).
55. Bylą išnagrinėjus kasacine tvarka, panaikinamos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. liepos 26 d. nutartimi Nr. DOK-3241 taikytos laikinosios apsaugos priemonės (CPK 150 straipsnio 2 dalis, 340 straipsnio 5 dalis, 363 straipsnio 2 dalis).
56. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą (CPK 93 straipsnio 1 dalis).
57. Ieškovė pateikė duomenis apie kasaciniame teisme patirtas 2450,25 Eur bylinėjimosi išlaidas (už atsiliepimų į kasacinius skundus parengimą ir atsiliepimo į prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones parengimą). Ieškovės patirtos išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio rekomenduojamų maksimalių advokato užmokesčio už teikiamą teisinę pagalbą civilinėse bylose dydžių. Atsižvelgiant į tai, kad tiek UAB „VILMSTATA“, tiek VĮ Turto bankas bylą pralaimėjo, o ieškovės atsiliepimai į abu kasacinius skundus buvo identiški, ieškovei patirtų bylinėjimosi išlaidų iš UAB „VILMSTATA“ ir VĮ Turto banko atlyginimas priteisiamas lygiomis dalimis, t. y. po 1225,13 Eur.
58. Išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme nepatirta.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 26 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti ieškovei uždarajai akcinei bendrovei „HSC Baltic“ (j. a. k.300130281) iš atsakovės valstybės įmonės Turto banko (j. a. k. 112021042) 1225,13 Eur (vieno tūkstančio dviejų šimtų dvidešimt penkių Eur 13 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą.

Priteisti ieškovei uždarajai akcinei bendrovei „HSC Baltic“ (j. a. k.300130281) iš trečiojo asmens uždarnosios akcinės bendrovės „VILMSTATA“ (j. a. k.300044576) 1225,13 Eur (vieno tūkstančio dviejų šimtų dvidešimt penkių Eur 13 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai   Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys

Dalia Vasarienė